

UUDISED

Uued kutsestandardid

2. detsembril 2005 kinnitati Äriteeninduse ja Muu Äritegevuse Kutsenõukogu otsusega nr 24 karjäärteenuste valdkonna uued kutsestandardid – **Karjääriinfo spetsialist III, IV, Kooli karjäärikoordinaator III ja Karjäärinõustaja V**. Sama otsusega kinnitati **Karjäärinõustaja IV** uus redaktsioon. Täpsem info www.kutsekoda.ee

Teabekeskuse TALVEKOOL 2006

Teabekeskuse traditsiooniline Talvekool toimub ka 2006. aastal – seekord **kahepäevase** seminarina **veebruarikuu esimesel täisnädalal** (so 6. nädalal). Täpne kuupäev ja koht selguvad jaanuari alguses – jälgige infot Teabekeskuse kodulehel!

Põhiteemad, mida kahel päeval läbi ettekannete ja töötubade käsitleme, on **suhitlemine meedia-ga ning integreeritud nõustamismudel**.

Ettepanekud päevakava täiendamiseks on teretulnud meiliaadressili teabekeskus@innove.ee

Rajaleidja Teeviidal 2005

HEA LUGEJA!

Iga karjäärteenuste kulutatud kroon võib säästa riigile ja tema kodanikele suure hulga raha ja närve. Eesti karjäärinõustajate töö ja sellest kantud noorte otsused mõjutavad olulisel määral järgmiste aastate Eesti majanduskasvu, meie ühiskonna ilmet ja inimeste isiklikku rahulolu. Möödumas on tegus aasta, kus Euroopa Sotsiaalfondi toel läks käima väga vajalik karjäärteenuste projekt. Tahan tänada kõiki karjäärikoordinaatoreid, õpetajaid, nõustajaid, karjääriinfo spetsialiste ja teisi karjääriplaneerimise valdkonnaga seotud inimesi, kelle teadmiste ja oskuste abil sünnib uus tase tänaste noorte ettevalmistuses. Muutuvas maailmas, kus esiisade tarkus alati enam ei kehti, täidab teie nõu- anne olulise lünga. Olete olnud head partnerid meie toetajatele Euroopast ja neile, kes vajavad meie tuge Eestis. Loodan järgmisest aastast veelgi tõhusamat koostööd, aidates selleks kaasa nõu ja jõuga.

Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt soovin teile rõõmsaid jõule, ilusat aastavahetust ja edukat uut aastat!

Teie

Mailis Reps

Haridus- ja teadusminister

UUED TRÜKISED

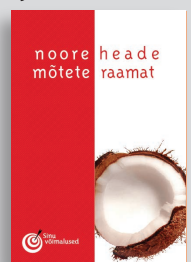

Raamat **Õppida rännates** põhineb taanlasest hariduseksperti Søren Kristenseni doktoritööl ja käsitleb välislähetustes viibimisega seonduvaid õpiprotseesse. Autor püüab luua usaldusväärset teoreetilist raamistikku, et välispraktika heade kogemuste üksikjuhtumitelt edasi liikuda ühtse välispraktika-pedagoogika väljatöötamiseni.

Elektroniline versioon asub Teabekeskuse kodulehel.

Noore heade mõtete raamat on kogumik, kuhu enam kui 40 Eesti oma ala tegijat on kirja pannud oma kogemused ning praktilised ja abistavad mõtted eesmärgiga pakkuda noortele valikute ja otsuste tegemise juures tuge ja mõtlemisainest. Kirjutatakse riigieksamitest ja haridusvalikutest, peadpöörivatest karjäärikäikudest ja õnnelikust tööelust, unistamisest ja sihtide seadmisest, ettevõtjatelust ning välismaal õppimisest, lisatud on palju praktilisi näpunäiteid, midu põnevaid lugusid ja teed-rajavaid mõttearendusi. Raamat sobib nii oma karjääriplaneerimiseks igas vanuses noortele kui kõigile, kes nendega kaasa mõelda soovivad.

Täiendav info ja tellimine www.voimalused.ee

RAJALEIDJA UUEL RAJAL

Signe Reppo

Rajaleidja töörühma esindaja
Tartu Ülikooli psühholoogia osakond

Rajaleidaja on olnud hea abimees karjääriplaanide tegemisel noortele ja neid selles toetavatele õpetajatele-nõustajatele juba 2001. aastast. Selle aja jooksul on portaal pidevalt arenenud ja teinud läbi muutusi nii sisus kui vormis.

Seekordne uuenduskuur on põhjalikum ja saab teoks tänu EL Struktuurifondidest rahastuse saanud projektile *Karjääriteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis*.

Kuidas siis uues Rajaleidjas omale vajalik rada leida ning mis on muutunud varasemaga võrreldes?

Vana väärtused ja vead

Kõik, mis vanas Rajaleidjas tundus olevat hea, saab ka uude üle toodud. Sisus oli seda päris palju, sest tegijad on paremaid palasid kogu aeg juurde lisanud ning aastatega on kogunenud juba suur hulk vajalikku infot ning materjale.

Senini võiski Rajaleidajale ette heita infos orienteerumise keerukust. Rohke tekstimaterjali puhul oli kohati raske aru saada, kas see oli mõeldud noorele või tema juhendajale.

Uues kuues

Uuendatud Rajaleidjas on sihtgrupid eraldatud ja materjalid vastavalt jagatud.

Sihtgrupi **noor** all mõeldakse eeskätt õpilasi, kes on alles oma karjääri kujundamise alguses ning vajavad nõu ja abi nii enda tundmaõppimisel, töömaailma uurimisel kui õppimisvõimaluste leidmisel.

Suunaja osa on suunatud õpetajatele, nõustajatele ja lapsevanematele. Sealt leiab harjutusi ja näpunäiteid, mida ja kuidas noortega ette võtta ning mitmesuguseid muid materjale, mis aitavad valdkonda sügavamalt tundma õppida.

Täiskasvanu osast leiavad praktilisi nõuandeid nii noored kui ka juba tööelu elavad inimesed, kes soovivad oma senist karjääri üle vaadata ning tööturu hetkeolukorda arvestades edaspidiseks plaane teha.

Oluline uuendus Rajaleidjas on keelekasutus. Töörühm püüab tekste just sihtgrupist lähtuvalt hästi loetavaks ning kergemini haaratavaks kirjutada. Tööd selles osas on veel palju, mistõttu on väga teretulnud nii tagasiside kui konstruktiivne kriitika.

Ootame kasutama ja kaastööle!

Loodame, et uus Rajaleidja pakub huvi nii vanadele kasutajatele kui haarab juurde ka hulga uusi. Portaali sisulises töös on oodatud kaasa lööma nii oma karjääri planeerijad kui nende juhendajad. Ettepanekuid ootame rajaleidja@innove.ee

KIRJANDIVÖISTLUSE TULEVIK JA KARJÄÄR KOLMAS AASTA

Merike Vardja

Kirjandivõistluse žürii liige

Karjäärinõustamise Teabekeskuse juba kolmandat korda korraldatud kirjandivõistlusest olid osa võtma oodatud gümnaasiumi- ja kutseõppeasutuste õpilased ning 2004/2005. õa kooli lõpetanud noored. Korraldajate eesmärgiks oli suunata noorte tähelepanu oma elutee planeerimise olulisusele tänapäeva kiiresti muutuvmas maailmas.

Nagu eelmistelgi aastatel, hindas kirjandeid žürii, kuhu kuulusid Eesti Emakeeleõpetajate Seltsi liikmed Kaja Sarapuu (Kose Gümnaasium), Kaider Vardja (Tabasalu Ühisgümnaasium), Jaan Õispuu (Tallinna Ülikool) ja Merike Vardja (Tallinna Ülikool).

Tulemused

Võistlusele laekus 60 tööd, neist enamik – 57 – gümnaasiumiõpilastelt, kaks tööd kutseõppeasutuste ja üks töö kõrgkoolinoortelt.

Kirjandite tase oli ühtlaselt hea. Kirjutajad olid teema hästi läbi mõelnud, oma tulevikusihid seadnud. Rõõmustas ka see, et võistlusel osales vene koolide õpilasi, kelle tööd paistsid silma nii korrektse eesti keele oskuse kui ka hea arutlusoskuse ja sisukuse poolest.

Noorte mõtted

Noored on arvamusel, et tuleviku ja karjääri kujundamine sõltub kõige rohkem iseendast. Oli neid, kes näevad tulevikku laste kasvatamises ja harimises, ja neid, kes peavad karjääriks igasugust tööd, mis tegijale rõõmu valmistab. Mitmes kirjandis väljendus kahtlus ühiskonna stereotüüpse arusaama suhtes, et edukad karjääriinimesed on vaid need, kes on kõrgetel ametipostidel ja teenivad palju.

Esines ka sellist huvitavat teemaavamist nagu *Töö välismaal - hirm või ahvatlus?, Raha on elu, Kes või mis kaitseb Eestit?* jne. Rõõmustav oli näha noorte väärtushinnangute küpsust. Oli kirjutajaid, kes tahavad tulevikus teha midagi olulist mitte ainult iseenda, vaid ka oma rahva ja Eesti heaks.

Auhinnad ja võitjad

Võistluse peapreemiaks oli lauaarvuti MicroLink 320. Järgmistele kohtadele jagus kotte, särke ja raamatuid. Kaitseliit pani parimatele kirjutajatele välja oma preemiad, samuti eripreemia parimale juhendajale.

Žürii tunnistas üksmeelselt peapreemia vääriliseks **Mari Agarmaa** Tartu Kommertsgümnaasiumist. Tema kirjandis oli näha sügavat sisseelamist teemasse, kindlust tulevikusihtide seadmises ja selle veenvat esitamist. Kirjand paistis silma terviklikkuse ja hea sõnastuse poolest. Paremad kohad pälvisid ka Kohtla-Järve Järve Gümnaasiumi õpilane **Mari Halliksaar** ja Mõisaküla Keskkooli õpilane **Liisi Närep**. Kaitseliidu preemia omanikeks said **Tiiu Varik** Mõisaküla Keskkoolist ja **Andreas Joamets** Tartu Kivilinna Gümnaasiumist. Tubli töö märgina said infomessi Teeviit vabapääsme kokku 30 kirjutajat.

Parima juhendaja tiitli pälvis žürii üksmeelse otsusega Mõisaküla Keskkooli eesti keele õpetaja **Siiri Meidla** õpilaste ühtlaselt tugeva tasemega tööde ja nende hea juhendamise eest. Siiri Meidla sai Kaitseliidu eripreemia, milleks on üldhariv koolitus omal valikul Kaitseliidu koolis. Kirjandivõistluse parimad tööd ja kokkuvõtted leiab veebilehelt www.rajaleidja.ee

SEOSED TÖÖTURU JA HARIDUSE VAHEL

Liis Kraut ja Hanna Kanep

Poliitikauuringute Keskus PRAXIS

Tööturu ja hariduse seoste paremaks mõistmiseks viis Poliitikauuringute Keskus PRAXIS HTM-i tellimisel läbi kaks uuringut. Esimene keskendus **Eesti tööjõu jagunemisele ametite ja tegevusalade lõikes**, teine viimastel aastatel **kõrghariduse tasemel lõpetanute ja katkestanute esmasele käekäigule tööturul**. Seosed kõrgkoolis omandatud eriala, kõrghariduse erinevate astmete ning hilisema töötegevusala ja töötasu suuruse vahel peegeldavad koolis omandatud oskuste ja teadmiste asjakohasust ning nende rakendatavust tööturul.

Lisaks küsimusele, **kas erineva haridusliku taustaga inimesed suudavad tööd leida**, antakse esimeses uuringus ülevaade ka sellest, **millistel tegevusaladel erineva haridusliku taustaga inimesed töötavad**. Kui hariduse ning tervise ja heaolu valdkonna õppekavarühmade lõpetanud on koondunud valdavalt põhitegevusalale – esimesed haridusse ja teised tervishoidu ja sotsiaalhooldusse, siis teeninduse õppevaldkonda kuuluvate õppekavarühmade lõpetanud töötavad paljudel erinevatel tegevusaladel. Informatsoon selle kohta, millistele tegevusaladele erineva hariduse omandanud tööle jõuavad, aitab otsustada ka seda, kui kitsa- või laiapõhjalisi teadmisi erinevatest tegevusaladest võiksid lõpetajad koolist saada.

Analüüsitud on ka seda, kui suur osa hõivatutest töötab omandatud haridustasemele vastavates ametites. Samuti aitab uuring selgitada muutunud nõuetega ameteid ja sihtrühmi, kellele täienduskoolitust pakkuda.

Mida kõrgem haridus, seda kõrgem palk

Palgalt makstud tulumaksu summade võrdlev analüüs teises uuringus võimaldab kirjeldada suhtelisi palgaerinevusi õppevaldkonniti ja kõrghariduse astmeti. Lõpetanute tulumaksu summa kasv on näiteks aastatel 2000-2003 olnud oluliselt kiirem Eesti keskmise arvestusliku tulumaksu kasvust samal ajal. Kõrghariduse astmeid võrreldes võib üldistatult väita: mida kõrgem on omandatud haridusaste, seda kõrgem on keskmine aastane tulumaksu summa.

Uuringu tulemused ei anna ühest vastust küsimusele, millist eriala tasub õppima minna ja millist mitte, sest õppevaldkonna keskmine palgatase sõltub erinevatest teguritest. Näiteks töötamise asukoha regiooni suhtelisest palgatasemest ning sama ettevalmistusega töötajate nõudluse ja pakkumise vahekorras tööturule sisenemise ajal.

Loodame, et PRAXISE uuringute tulemused võimaldavad kõigil, kes toetavad inimesi nende karjääriplaneerimise protsessis, paremini mõista võimalusi erinevate valikute taga.

Uuringud leiab www.praxis.ee ja www.hm.ee

KARJÄÄRITEENUSTE ARENG LÄBI PROJEKTIDE

Meeli Murasov

Haridus- ja Teadusministeeriumi kutse- ja täiskasvanuhariduse osakond

Karjäärinõustamissüsteemi vajalikkusest hakati Eestis rääkima 1990ndate aastate lõpus. Erinevatel põhjustel on valdkonna arendamine siiani peamiselt projektipõhiselt toimunud. Aastatel 2000-2005 on algatatud ja ellu viidud hulgaliselt vastavaid projekte nii üleriiklikul kui ka kohalikul tasandil.

Karjäärinõustamise Teabekeskusel õnnestus koguda kokku info enam kui 20 karjääriteenustega seotud projekti kohta, millest valdav enamus on teoks saanud tänu erinevatele EL programmidele. Väiksemate piirkondliku ja kohalikul tasandil ellu viidud projektide arv on ilmselt veelgi suurem.

Projektide eesmärkidest ja tegevustest lähtudes on karjääriteenuste projektid võimalik jagada kaheks suuremaks rühmaks: arendusprojektid, sh uurimused, ning lähetusprojektid.

Arendusprojektid

Arendusprojekte on omakorda võimalik vaadelda lähtuvalt sellest, kas tegu on üle-eestilise või piirkondliku projektiga, milline on projekti sihtrühm (noored või täiskasvanud) ja millised on projekti tegevussuunad (näiteks karjääriteenuste valdkonna abimaterjalide loomine, spetsialistide koolitus jm). Suurima senise karjääriteenuste arendusprojektina võib välja tuua Phare abiprogrammi raames aastatel 2001-2004 ellu viidud inimressursi arendamisega seotud projekti ja selle raames karjäärinõustamise edendamiseks suunatud tegevused.

2005. aastal käivitusid koguni 5 uut karjääriteenuste valdkonna arendusprojekti, mida on toetatud EL Struktuurifondide vahenditest. Suurimaks neist on nii tegevuste ulatuse ja loodetava mõju kui rahastamise poolest *Karjääriteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis*, mida veab SA Innove Karjäärinõustamise Teabekeskus.

Uurimused ja küsitlused

Iga süsteemi edasiarendamiseks on vajalik omada ülevaadet sellest, milline on valdkonna hetkeolukord ja arenguvajadused. Aastatel 2000-2005 on läbi viidud mitmeid küsitlusi ja uurimusi, mis on olnud seotud karjääriteenuste valdkonnaga. Käesoleval hetkel on olemas teave 7 erineva küsitluse ja uurimuse kohta. Valdava enamuse uurimuste sihtrühmaks on olnud noored ning uurimuste abil on saadud teavet selle kohta, milline on noorte informeeritus erinevates nende elu puudutavates valdkondades ja kuidas kujunevad nende edasiõppimisplaanid ja tulevikukavad.

Lähetused

Karjäärinõustamise lühiajalisi lähetusprojekte on aastatel 2000-2005 toimunud vähemalt 5 ja kõik need on teoks saanud tänu Leonardo da Vinci programmile. Eraldi tuleb rõhutada vahetusprogrammi mõõtmed omandanud ACADEMIA tähtsust Eesti karjäärispetsialistidele iga-aastase võimaluse loomisel tutvuda teiste Euroopa riikide kogemuste ja praktikatega.

Siinkohal ei ole võimalik kokku võtta kõikide karjääriteenuste projektide eesmärgi, tegevusi ja tulemusi. **Ülevaatlik koondtabel teadaolevatest karjääriteenuste valdkonna projektidest** on kättesaadav Karjäärituule elektroonilisest versioonist Karjäärinõustamise Teabekeskuse kodulehel www.innove.ee/teabekeskus

KARJÄÄRINÕUSTAMISE TEABEKESKUSE UUED SUUNDUMUSED

Mare Lehtsalu

ESF Karjääriteenuste projekti juht

Viimastel aastatel on Karjäärinõustamise Teabekeskuse suundumuseks rahvusvahelisel tasandil info vahendamise kõrval järjest enam tegeleda ka karjääriteenuste siseriikliku arendamisega. Käivitatud on vastavasisuline 3aastane projekt **Karjääriteenuste süsteemi arendamine Eesti Vabariigis**, mille rahastamist EL Struktuurifondidest toetab ka Haridus- ja Teadusministeerium.

Karjääriteenuste areng Eestis

Lähiminevikus toimunud riigikorra muutuse ja sellega kaasnenud turumajandusliku tööturu tekke tingimustes vajati karjäärinõustamist ennekõike uue olukorra selgitamiseks ja toimetulekuks hädavajaliku tegevuse – karjääriplaneerimise – juhendamiseks. Täna on rõhuasetused muutunud: üha enam mõistetakse, et tööturu pidevate muutustega kohandumine on ja jääbki elu lahutamatuks osaks ning karjääri teadlik planeerimine on vältimatult vajalik. Karjääriplaneerimist ei saa keegi selgeks üksnes karjäärinõustamise käigus, vajalikud teadmised ja oskused on vaja omandada õppides.

Karjääriteenuste projekti tegevused lähtuvad otseselt eeltoodud arusaamast, mistõttu põhirõhk teenuste arendamise juures on just karjääriõppe edendamisel ehk teisisõnu tegutsetakse karjääriplaneerimiseks vajalike teadmiste ja oskuste andmise toetamisega.

Käivitumas on uuring

Üheks esimeseks ülesandeks projektis on kaardistada karjääriteenuste hetkeolukord Eestis – teenuste levik, kättesaadavus, nii

teenuste kasutajate kui osutajate suhtumine. Veel käesoleva aasta lõpus käivitab Teabekeskuse tellimisel uuringufirma EMOR üleriigilise karjääriteenuste valdkonna uuringu. Uuring peaks välja tooma karjääriplaneerimist toetavate teenuste tänased nõrkused ja tugevused ning seeläbi andma lähteinfo süsteemi edasiarendamiseks. Seda nii organisatsioonilise ja korraldusliku külje täiustamiseks kui ka nende meetmete väljatöötamiseks, mis puudutavad teenuste sisu ning kindlustavad nende kättesaadavuse ja kasutajate rahulolu. Lisaks sellele on uuring aluseks karjääriteenuste seiresüsteemi käivitamisele, mis peaks võimaldama muutuste jälgimise ja põhinäitajate võrdlavaduse Eestile lähedaste EL maadega.

Spetsialistide koolitus 3 ülikooli koostöös

Eestis on karjääriplaneerimist toetavaid teenuseid osutavad spetsialistid aastaid töötanud küllaltki keerulistes oludes. Karjäärinõustamissüsteemi arendamist on nimetanud prioriteediks nii poliitikud, haridusametnikud kui ka reaalsed kasusaajad – tööandjad. Ometi on süsteemi arendamisele suunatud tegevused riigis olnud valdavalt juhuslikku laadi. Täna püüab ei ole võimalik üheski riigi kõrgkoolis õppida karjääriteenuseid osutavaks spetsialistiks. Lühikesi täienduskoolituse võimalusi koolitusturul on küll olnud, kuid sellest ei piisa tõhusaks igapäevatoetajana.

Projekti raames koolitust planeerides oli Teabekeskus ambitsioonikas. Põhjus on lihtne: karjääriteenuseid osutavad spetsialistid, kes toetavad inimesi sedavõrd tähtsas küsimuses nagu nende elutee kavandamine, peavad ise olema väga laia silmaringiga ning ennekõike tundma hästi seda keskkonda, milles toimetulekut nad

toetavad. Täna on alanud karjääriteenuste spetsialistide koolitus, mille aluseks on kolme Eesti avalik-õigusliku ülikooli – TLÜ, TÜ, TÜ – ühine õppekava ja lektoriteks karjääriteenuste osutamise mõttes oluliste valdkondade parimad asjatundjad.

Koolituse keskmes on sotsioloogilise kujutluse arendamine. Grupis on 21 õpetajat ning 30 karjäärinõustajat ja karjääriinfo spetsialisti. Koolituse mahuks on 6 AP. Pärast esimest katsetust projekti raames täiendatakse vajadusel õppekava ja seejärel on ülikoolid valmis koolitust pakuma kõigile asjast huvitatule.

Karjääriõppe näidismaterjalid tulekul

Hoolimata sellest, et *Tööalane karjäär ja selle kujundamine* on läbiva teemana kohustuslik veel kehtivas RÕKis, pole see kindlustanud õppureile vajalikke teadmisi ja oskusi karjääriplaneerimiseks. Põhjuseks on nii vastava õpetajate täienduskoolituse kui ainekate tervikpildi puudumine.

Nimetatud põhjused on ajendanud meid projekti raames välja töötama karjääriõppe **näidisainekava ja vastavaid õppe- ning juhendmaterjale**. Lisaks soovime ühes 21 pilootkooliga välja töötada **karjääriõppe korralduse näidistegevuskava**, mis aitaks koolidel planeerida ja läbi viia erinevaid tegevusi, jaotada rolle õppeasutuse sees jne. Pilootkoolide rolliks projektis on olla eelnimetatu katsetajaks karjääriõppe integreerimisel õppeprotsessi.

Loodame, et projekti raames väljatöötatud materjalid ja saadud kogemused on väärt seda, et neid hiljem vahendada kõigile Eestimaa koolidele. Materjalid ja lisainfo nende kohta on plaanis teha kõigile tasuta kättesaadavaks veebi vahendusel.

Vt www.innove.ee/teabekeskus

Karjäärinõustamise Teabekeskus

SA Innove

Liivalaia 2, Tallinn 10118

tel: 6 99 80 56 faks: 6 99 80 81

e-post: teabekeskus@innove.ee

Haridus ja kultuur

Leonardo da Vinci

Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus
Foundation for Lifelong Learning Development

Haridus- ja Teadusministeerium

Ajalehe KARJÄÄRITUUL täispikk elektrooniline versioon asub : www.innove.ee/teabekeskus